

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук, професора
Корнацької Алли Григорівни на дисертаційну роботу
Вереснюк Наталії Сергіївни
«Корекція якості життя та репродуктивних розладів у жінок з аномаліями
розвитку статевих органів»,
подану до спеціалізованої вченої ради Д 26.613.02 при
Національному університеті охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика
МОЗ України на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук
за фахом 14.01.01 – акушерство та гінекологія

Актуальність теми дисертаційного дослідження. На сучасному етапі розвитку Україна перебуває в стані глибокої демографічної кризи, тому репродуктивне здоров'я, як важливий чинник забезпечення сприятливих демографічних перспектив країни, потребує значної уваги зі сторони лікарів та науковців. Важливою загрозою репродуктивного здоров'я є гінекологічна захворюваність, в структурі якої в останні роки спостерігається тенденція до зростання частоти аномалій розвитку статевих органів, що значною мірою впливає на репродуктивну функцію та якість життя жінки у різні вікові періоди. Аномалії розвитку матки та піхви в загальній жіночій популяції зустрічаються у 4-7% випадків і посідають третє місце після вроджених вад серцево-судинної та кістково-м'язової системи. Однак даний показник є суттєво вищим у групі пацієнток із безпліддям та невиношуванням вагітності і сягає до 24,6%. Механізми, які лежать в основі безпліддя та невиношування вагітності у жінок з аномаліями розвитку статевих органів все ще залишаються не зрозумілими.

Етіологія даної патології остаточно не з'ясована, так як і причини більшості аномалій розвитку плода.

Відсутнє єдине бачення щодо віку першого обстеження з метою раннього виявлення вродженої патології репродуктивних органів та профілактики репродуктивних порушень у подальшому житті.

На сьогодні все ще недостатньо вивчені особливості репродуктивних розладів та сексуальної функції при різних аномаліях розвитку статевих

органів, частота і характер супутніх захворювань, вад розвитку інших органів та систем. Наслідком діагностичних помилок при верифікації аномалій розвитку органів репродуктивної системи є проведення необґрунтованих хірургічних втручань у 24-34% пацієнток. Тому продовжують дискутуватись питання вдосконалення методів діагностики, їх інформативності та хірургічної корекції аномалій розвитку статевих органів. В літературі практично відсутні публікації, що стосуються вивчення якості життя пацієнток із аномаліями розвитку репродуктивної системи.

Все вище викладене підтверджує актуальність обраного наукового напрямку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у відповідності до плану Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, є фрагментом планових НДР кафедри акушерства, гінекології та перинатології факультету післядипломної освіти:

«Вивчення стану репродуктивного здоров'я жінок Львівсько-Волинського регіону і розробка заходів для корекції виявлених порушень» (№ державної реєстрації 0114U004779, термін виконання 2014–2016);

«Розробка системи індивідуально-групового супроводу жінок з гінекологічною та акушерською патологією і коморбідними станами для реабілітації репродуктивного здоров'я і збереження якості життя у різні вікові періоди» (№ державної реєстрації 0117U001075, терміни виконання 2017–2019 рр.);

«Вивчення впливу патогенетичних чинників порушень репродуктивної системи на розвиток акушерської та гінекологічної патології, наукове обґрунтування удосконалення методів їх корекції, профілактики і лікування» (№ державної реєстрації НДР 0120U002140, терміни виконання 2020-2022рр.).

Наукова новизна дослідження та отриманих результатів.

Встановлено нові ланки патогенезу репродуктивних порушень у жінок з аномаліями розвитку статевих органів. Представлено епідеміологічні особливості вікової структури аномалій розвитку статевих органів у жінок Львівсько-Волинського регіону.

Розширено існуючі дані щодо структури порушень репродуктивного здоров'я при різних варіантах аномалій розвитку статевих органів. Вперше в комплексі вивчені особливості сонографічної та гістероскопічної картини, рівень експресії естрогенових і прогестеронових рецепторів в ендометрії, маркерів хронічного ендометриту у жінок із різними аномаліями розвитку статевих органів.

Отримані нові дані щодо якості життя жінок з аномаліями розвитку статевих органів та порушеннями репродуктивного здоров'я. Доведено, що показники якості життя є суттєвими методами оцінки ефективності лікувально-реабілітаційних заходів у пацієток із аномаліями розвитку статевих органів. Вперше вивчено якість життя пацієток з аномаліями розвитку репродуктивних органів в динаміці захворювання та в процесі проведення реабілітації репродуктивного здоров'я.

Розширено наявні дані щодо особливостей гормонального гомеостазу, стану мікробіоти піхви у жінок з різними типами аномалій розвитку статевих органів у віковому аспекті та в процесі проведення діагностично-лікувальних заходів.

Отримані результати дозволили обґрунтувати системну модель діагностичних, лікувальних і профілактично-реабілітаційних заходів для відновлення репродуктивної функції та покращання якості життя жінок з аномаліями розвитку статевих органів від пубертатного періоду.

Теоретичне значення результатів дослідження. Результати дослідження слугують теоретичною основою для науково обґрунтованих

практичних рекомендацій щодо ведення жінок із аномаліями розвитку статевих органів.

Практичне значення результатів дослідження. Для практичної охорони здоров'я запропоновано алгоритм етапних діагностично-лікувальних і профілактично-реабілітаційних заходів для відновлення репродуктивної функції та покращення якості життя жінок з аномаліями розвитку репродуктивної системи. Запропоновано принципи менеджменту пацієнток з аномаліями розвитку жіночих статевих органів для попередження репродуктивних втрат, акушерських ускладнень та гінекологічної патології.

Розроблені методики, методи і схеми діагностики та лікування оформлені у вигляді патентів: «Спосіб діагностики аномалій розвитку матки» та «Спосіб лікування неповної маткової перегородки» та інформаційних листів: «Метод лікування первинної дисменореї», «Спосіб хірургічної корекції неповної маткової перегородки».

Впровадження результатів роботи в практику. Результати дослідження та діагностично-лікувальні алгоритми впроваджено у роботу акушерсько-гінекологічних відділень закладів охорони здоров'я м. Львова і області, м. Луцьк і Волинської області, мм. Чернівці, Харків, Тернопіль, Одеса. Теоретичні положення дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі на кафедрі акушерства, гінекології та перинатології ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, Харківської медичної академії післядипломної освіти.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Усі положення, висновки, рекомендації, що містяться в дисертації, достовірні, логічно витікають із результатів досліджень, базуються на методологічно обґрунтованому дизайні та сучасних репрезентативних методах дослідження. Опрацьована достатня кількість клінічного матеріалу – у дослідження залучено 204 пацієнтки, з яких 154 – із аномаліями розвитку статевих

органів. Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні із застосуванням принципів доказової медицини. Наукові положення, висновки, рекомендації, які сформульовані в дисертації, базуються на даних, отриманих в ході ретроспективного і проспективного дослідження. На сучасному рівні проведений статистичний аналіз отриманих результатів. Основні положення та висновки роботи були висвітлені на численних науково-практичних конференціях, пленумах, з'їздах, конгресах, в тому числі міжнародних.

Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації. Дисертаційна робота побудована за традиційною схемою наукових рукописів і складається зі вступу, огляду літератури, розділу матеріалів та методів дослідження, 6 розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів досліджень, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел, який містить 426 посилань. Робота ілюстрована 35 таблицями та 42 рисунками.

Вступ відображає актуальність, мету та завдання дослідження, наукову новизну, особистий внесок дисертанта.

В огляді літературних даних дисертантка представляє сучасний стан проблеми репродуктивних розладів у жінок із аномаліями розвитку статевих органів. Автором проаналізовано достатню кількість вітчизняних та закордонних літературних джерел, в тому числі аналітичних оглядів ретроспективних наукових досліджень. Розділ написано літературно-науковою українською мовою, послідовно, з висновками, що обґрунтовують актуальність і необхідність проведення дослідження.

В розділі «Матеріали та методи дослідження» дисертанткою представлено дизайн клінічного дослідження, наведено характеристики розподілу на клінічні групи; опис використаних методик дослідження та статистичної обробки отриманих результатів.

У третьому розділі представлено результати ретроспективного аналізу стану репродуктивного здоров'я та діагностично-лікувальних заходів у жінок

з обструктивними та необструктивними аномаліями розвитку статевих органів. Один з підрозділів описує процес «активного» скринінгу, інший – верифікації аномалій розвитку статевих органів у жінок різних вікових груп з оцінкою інформативності різних методів візуалізації в діагностиці аномалій репродуктивної систем.

У четвертому розділі дисертантка представила детальну клінічну характеристику та стан репродуктивного здоров'я пацієнток основної когорти з аномаліями розвитку статевих органів залежно від віку.

У п'ятому розділі описані гормональні, мікробіотичні та морфологічні особливості ендометрію та маткової перегородки у жінок з аномаліями розвитку репродуктивної системи.

У шостому розділі дисертантка представила детальний аналіз якості життя та сексуальної функції у жінок основної когорти, який проводила з використанням 12-позиційного короткого опитувальника здоров'я (SF-12) та опитувальника FSFI (Female Sexual Function Index) – індекс жіночої сексуальної функції. Дослідження показало негативний вплив аномалій розвитку статевих органів на якість життя та сексуальну функцію пацієнток не залежно від вікової категорії.

У сьомому розділі на основі отриманих результатів дослідження щодо стану репродуктивного здоров'я, інформативності різних методів візуалізації в діагностиці аномалій розвитку органів репродуктивної системи, особливостей гормонального гомеостазу, морфологічних характеристик ендометрію тощо подано обґрунтування запропонованої системної моделі допомоги жінкам з аномаліями розвитку статевих органів.

Дисертанткою доведено суттєву ефективність запропонованих заходів, які оцінювались за обґрунтованими критеріями ефективності. Системна модель допомоги жінкам з аномаліями розвитку статевих органів дозволила скоротити час верифікації аномалії розвитку статевих органів; знизити частоту дисменореї з 60,4% до 12,3%, больового синдрому з 30,5% до 2,6%,

досягти нормалізації менструального циклу у 88,9% дівчат-підлітків і 94,9% пацієнок репродуктивного віку, покращення якості життя у 75,4% пацієнок репродуктивного віку та 88,9% дівчат-підлітків, усунути сексуальну дисфункцію у 61,5% жінок. Частота вагітності у жінок із безпліддям склала 45,95 %. Частота доношування вагітності до терміну 37-40 тижнів зросла у 4,0 рази, у 1,8 разів зменшилась частота передчасних пологів, вірогідно знизилась втрата вагітності до 22 тижнів гестації – 4,6 % при 47,5 % у рутинній практиці.

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» дисертанткою у порівнянні з даними наукової літератури проведено детальний аналіз отриманих результатів.

Підсумовуючи результати власних досліджень можна відмітити, що всі наукові положення, висновки та практичні рекомендації цілком обґрунтовані, впливають із завдань та змісту роботи, мають теоретичне і практичне значення, а розроблені діагностичні та лікувально-профілактичні алгоритми дозволяють прискорити верифікацію діагнозу та підвищити ефективність корекції репродуктивних порушень у пацієнок з аномаліями розвитку статевих органів і, водночас, покращити якість життя даної категорії пацієнок.

Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 38 наукових праць, із них 20 статей у наукових фахових виданнях та збірниках, з них 2 статті – у журналах країн, що входять до Європейського Союзу та США (2 – у виданнях, що входять до міжнародної наукометричної бази Web of Science), 14 тез у матеріалах і збірниках вітчизняних та зарубіжних наукових конгресів і конференцій, навчальний посібник. Отримано 2 патенти України на корисну модель, видано 2 інформаційні листи, оформлено 2 нововведення.

Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження на практиці. Основні результати дисертаційної роботи,

обґрунтовані висновки та практичні рекомендації можуть бути використані у клінічній практиці жіночих консультацій, акушерсько-гінекологічних стаціонарах, дитячих клінічних лікарень, клініки, дружньої до молоді, а також – в педагогічному процесі як в медичних університетах, так і в інститутах та академіях післядипломної освіти.

Недоліки дисертації та автореферату і зауваження щодо їх змісту та оформлення. Зауважень принципового характеру немає.

В цілому позитивно оцінюючи представлену дисертаційну роботу, хотілося б в порядку дискусії поставити дисертантці декілька запитань:

1. Чи є якісь обмеження використання 3D УЗД для верифікації аномалій розвитку статевих органів?

2. Як Ви можете пояснити нормальне функціонування яєчників та відсутність виражених гормональних змін у пацієток з аномаліями розвитку статевих органів?

Висновок

Дисертаційна робота Вереснюк Наталії Сергіївни «Корекція якості життя та репродуктивних розладів у жінок з аномаліями розвитку статевих органів», виконана у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького при науковому консультуванні доктора медичних наук, професора Пирогової В.І., є самостійною закінченою науково-дослідною роботою, яка містить нове вирішення важливої наукової проблеми сучасної гінекології, яке полягає у теоретичному узагальненні результатів вивчення стану репродуктивного здоров'я та якості життя пацієток з аномаліями розвитку статевих органів та патогенетичному обґрунтуванні на цій основі системної моделі діагностики, лікування, профілактики порушень та реабілітації репродуктивних розладів у пацієток з аномаліями розвитку органів репродуктивної системи.

Автору вдалось розробити та впровадити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності діагностики, профілактики та менеджменту пацієнток з аномаліями розвитку статевих органів.

Дисертація за своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, їх практичним та теоретичним значенням, ступенем обґрунтованості та достовірності наукових положень, сформульованих у висновках і практичних рекомендаціях, повнотою викладення матеріалу в наукових статтях та апробації на наукових форумах, повністю відповідає вимогам пунктів 9 та 10 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України №656 від 19.08.2015 р., №1159 від 30.12.2015 р., №567 від 27.07.2016 р., №943 від 20.11.2019 р. та №607 від 15.07.2020 р., а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю 14.01.01 – акушерство та гінекологія.

Офіційний опонент
завідувач відділення реабілітації
репродуктивної функції жінок
ДУ «Інститут педіатрії, акушерства
та гінекології НАМН України»
д. мед. н., професор

